

VINERI • 2 OCTOMBRIE 2009 • ANUL LIX NR. 40

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

*Suntem ochii, urechile și gura comunității
Două noi străzi cu nume românesc la Julia
La toamnă va ploua cu filme, expoziții și concerte românești*

CALENDAR ORTODOX

5 octombrie, luni – Sf. Mc. Haritina și Mamelta.
6 octombrie, marți – † Sf. Ap. Toma; Sf. Mc. Erotiida.
7 octombrie, miercuri – Sf. Mare Mc. Serghie și Vah;
Sf. Sfințiți Mc. Iulian, Chesarie și Polihronie.
8 octombrie, joi – Cuvioasa Pelaghia și Taisia.
9 octombrie, vineri – Sf. Ap. Iacob al lui Alfeu; Cuv.
Andronic și Atanasia.
10 octombrie, sâmbătă – Sf. Mc. Evlampie și Evlampia,
sora lui; Cuv. Vasian și Teofil Mărt.
11 octombrie, duminică – Sf. Ap. Filip, unul din cei 7
diac.; Cuv. Teofan Mărt.; Sf. Mc. Zenaida și Filonila.
Duminica a XX-a după Rusalii (Învierea fiului vădu-
vei din Nain).

AGENDĂ

5 octombrie

1897 – a apărut la București revista enciclopedică populară „Albina”, care din anul 1948 se va numi „Revista Așezămintelor Culturale din România”.

1936 – s-a născut scriitorul și politicianul ceh Vladav Havel.

6 octombrie

1944 – a început „Operațiunea Dobrițan” a armatei române și sovietică, în scopul eliberării nord-vestului Transilvaniei și a teritoriului ungar până la Tisa.

7 octombrie

1902 – s-a născut, la Salcia, scriitorul Zaharia Stancu. Ca poet, prozator, publicist și traducător, a fost autorul uneia dintre cele mai vaste opere din literatura română.

8 octombrie

1993 – s-a stins din viață, la Iula, pictorița de origine română Rozalia Costa (Rozalia Koszta).

9 octombrie

1890 – s-a pus piatra de temelie la podul Fetești-Cernavodă, lucrarea fiind proiectată și condusă de inginerul Anghel Saligny.

10 octombrie

1847 – s-a născut, la Brașov, Gheorghe Dima, compozitor și dirijor român.

11 octombrie

1875 – s-a născut, la Brașov, poetul Ștefan Octavian Iosif.

1914 – urcarea pe tron a regelui Ferdinand I, nepotul și succesorul lui Carol I; în timpul lui Ferdinand s-a constituit România Mare.

Citatul
săptămânii

„Numai nefericitul știe ce-i fericirea! Fericitul nu-i decât o marionetă a elanului vieții. Nu face decât s-o ilustreze, dar nu o posedă. Lumina nu strălucește în lumină, ci doar în întuneric.”

Erich Maria Remarque, romancier german
(1898–1970)

Jula

Întâlnirea generațiilor
la Liceul „N. Bălcescu”

În 2009 se împlinesc 60 de ani de la debutul primei promoții a Liceului Românesc din Iula. Cu această ocazie, direcțiunea școlii îi cheamă la fosta lor școală pe elevii tuturor promoțiilor și pe toți foștii profesori. Întâlnirea va avea loc pe 14 noiembrie, de la ora 10.00, în clădirea Liceului „N. Bălcescu” din Iula, piața Liceum nr. 2.

T. Boca

Program de dansuri
și cântece populare

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria organizează duminică, 4 octombrie, de la ora 15.00, la Centrul Cultural Românesc din Iula, cea de-a doua ediție a programului cultural pentru păstrarea tradițiilor populare românești „La

obârșii, la izvor”. Invitați la eveniment vor fi Ansamblul Folcloric „Păunița” din Sângeorz Băi, Ansamblul Folcloric „Plaiurile Bărgăului” din Prundu Bărgăului și mai mulți soliști de muzică populară.

A.C.

Otlaca-Pustă

Cursuri de română

Conducerea Asociației Culturale Române „Mihai Pardi” din Otlaca-Pustă a convocat o ședință pe 9 octombrie, la școala din Otlaca, unde vor fi invitați toți cei care au optat pentru cursurile de limbă română, cursuri care vor în-

cepe la sfârșitul lunii octombrie și se vor ține o dată pe săptămână. Pentru cursurile de română, asociația dispune de fonduri obținute prin concurs de la Consiliul Județean Bichiș, ne-a informat președinta Eva Bocsor Karancsi.

A.B.

Seghedin

Expoziție
de pictură
la ICR

Luni, 28 septembrie, la Institutului Cultural Român din Seghedin a fost deschisă expoziția de pictură „Carnaval” a graficienei și pictoriței Maria Kopacz din Târgu Mureș. Expoziția este deschisă publicului până pe 18 octombrie.

A.B.

Știri și informații zilnice despre și pentru românii din Ungaria

www.stiridinungaria.blogspot.com

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foiaia românească aparține autorilor. Foiaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Trei generații din aceeași familie, care au învățat în școala românească din Chitighaz (Foto: Maria Sarca Zombai)

La toamnă va ploua cu filme, expoziții și concerte românești

Marti, 15 septembrie, la sediul ICR Budapesta a fost organizată o conferință de presă, prilej cu care a fost prezentat în avanpremieră programul Institutului de la Budapesta, cât și al filialei din Seghedin, pentru ultima parte a anului. După cum a arătat *dr. Brîndușa Armanca*, directorul instituției, acțiunile programate pentru ultima parte a anului continuă liniile trasate la începutul anului: aniversarea a 20 de ani de la evenimentele din 1989, centenarul nașterii lui Eugen Ionescu, Săptămâna Filmului Românesc la cinematograful Urania, concerte cu Locomotiva Jazz și, bineînțeles, Gala premiilor ICR. Iubitorii muzicii au fost răsplătiți prin concertul susținut în 22 septembrie, la Budapesta, de „Silvestri Quartet”, care va mai concerta în această toamnă la Viena și Londra. *Cristian Nenescu*, *Mihai Loghin*, *Attila Pásztor* și *Wang-Yu Ko*, pe lângă *Joseph Haydn* și *George Enescu* și-au ales în repertoriu și compoziții semnate de *Constantin Silvestri*, *Anatol Vieru*, *Adian Pop*, compozitori mai puțin cunoscuți în Europa. În 25 septembrie, Locomotiva Jazz a demarat cu *Johnny Bota*, *Lică Dolga*, *Kollman Gábor* și

Gyárfás István, la Budapesta, iar în 26 septembrie la Seghedin.

În acest an, Săptămâna Filmului Românesc va începe în 12 octombrie, cu o masă rotundă la care au fost invitați să participe foști lucrători din redacția română și maghiară a postului Radio Europa Liberă, care vor rememora momentele fierbinți din decembrie 1989, așa cum le-au trăit și văzut ei. Din partea redacției în limba română vor fi prezenți *Emil Hurezeanu*, *Neculai Constantin Munteanu*, *Mircea Carp* și *Liviu Tofan*, iar din partea redacției în limba maghiară, *Kasza László*. Masa rotundă va fi urmată de derularea filmului „Război pe calea undelor” – film inspirat de asemenea de activitatea postului Europa Liberă și impactul acestuia asupra societății românești. În cadrul Săptămânii Filmului vor fi prezentate 11 filme românești, printre care: „Călătoria lui Guber” – regizor *Radu Gabrea*, „Schimb Valutar” – de *Nicolae Mărgineanu*, „Îngerul necesar” – de *Gheorghe Preda*, „Marilena” – de *Mircea Daneliuc*. Toate filmele prezentate în cadrul acestei acțiuni de amploare de la Budapesta vor fi derulate și la Seghedin, la

Grand Cafe Cinema, între 26–31 octombrie.

Între 26–30 octombrie, la sediul ICR Budapesta va avea loc expoziția și seria de expuneri ilustrate „3B–Bauhaus, București, Budapesta” având în prim plan arhitectura. Va fi prezent cu acest prilej *dr. Marius Marcu Lapadat*, profesor la Facultatea de arhitectură „Ion Mincu” și studenți români și maghiari.

În luna noiembrie va fi organizată o expoziție documentară inedită „Acțiunea 1511, Brașov”, ce se referă la revolta muncitorească de la Brașov din 15 noiembrie 1987.

În 12 decembrie se vor aniversa 2 ani de la deschiderea filialei ICR de la Seghedin, prilej cu care va fi organizată expoziția ceramistului *Ioan Paloș* din Horez, iar doamna director a promis că pregătește și alte surprize plăcute publicului și colaboratorilor din Seghedin.

Anul cultural ICR se va încheia cu Gala premiilor, în 16 decembrie, la Casa Tradițiilor/Hagyományok Háza. Conducerea ICR nu a divulgat nimic în ceea ce privește privilegiații din acest an, doar că ei sunt personalități din alte domenii decât cei premiați până acum. **G. Enea Elekes**

EDITORIAL

Suntem ochii, urechile și gura comunității

Cinci luni de zile a trăit în nesiguranță în anul 2009 săptămânalul românilor din Ungaria. *Foaia românească* trăiește și azi pentru că nu s-a lăsat înfrântă nici după decizia Fundației Publice pentru Minorități, care în aprilie anul curent a înjumătățit finanțarea săptămânalului tradițional, ce apare de aproape șase decenii, cealaltă jumătate fiind dată revistei Autoguvernării pe Tară a Românilor, revistă care de la bun început se bazează numai pe minciuni și fățarnicii. Declarăm acest lucru sus și tare pentru că această revistă, care se ascunde sub genericul „publicație a românilor din Ungaria”, servește doar interesele conducerii ATRU, care a demonstrat de nenumărate ori că lucrează contra intereselor comunității românești, care a batjocorit limba română și care, pentru a-și salva propriile fotolii, complotază cu etnobișnițarii și țin în viață banditismul politic minoritar deja de mai bine de 10 ani. Revista ATRU a cerut jumătate din banii presei românești pentru ca să apară săptămânal. Dar nici până în ziua de azi nu apare săptămânal! Revista ATRU a luat jumătate din banii presei românești de la o redacție existentă, cu jurnaliști activi și cu abonați fideli de mai multe decenii, pentru o redacție inexistentă și pentru niște pseudo-jurnaliști.

Cele peste o mie de semnături ale cititorilor, numeroasele și insistentele proteste ale intelectualilor și instituțiilor românești din Ungaria și România se pare că până la urmă nu au lăsat indiferenți responsabili pentru soarta celei mai vechi reviste românești din zilele noastre, din Ungaria. De curând, prima dată Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, din București, după care și Secretariatul de Stat pentru Minorități, de la Budapesta, au răspuns pozitiv la finanțarea suplimentară a revistei *Foaia românească*, pe anul 2009. În loc să sprijine renovări de biserici, îmbunătățiri la școli sau grădinițe, cele două organe de stat, din București și Budapesta, încearcă să repare ceea ce ATRU a stricat. Le mulțumim... Nu pentru că ne dau bani... Ci pentru că prin acest gest demonstrează că au încredere în viitorul comunității românești, pentru că sunt conștienți de valorile culturale pe care le au românii din Ungaria și pentru condamnarea politicii ATRU de distrugere a instituțiilor românești.

Semnalul pe care atât Budapesta cât și Bucureștiul îl transmit prin această decizie către conducerea actuală (deja prea veche, de peste un deceniu) a ATRU este, în opinia noastră, următorul: se apropie vremea când cei care doar se folosesc de numele de „român”, precum și de banii și avantajele pe care statul maghiar le oferă minorităților, trebuie să-și facă bagajele și să-și caute de lucru în altă parte. Comunitatea românească nu mai trebuie să tacă și să înghită tot ce ATRU îi bagă pe gât. Românii din Ungaria au dreptul să îi judece, să îi condamne pe acei concetățeni care, fără să aibă vreo legătură cu comunitatea românească autohtonă, înființează autoguvernări românești false, care să ia banii din fața școlilor, bisericilor, instituțiilor cu adevărat românești. Nu mai trebuie să stăm cu mâinile la sân și să primim neputincioși la ceea ce se întâmplă – în numele nostru și din banii noștri – de peste 10 ani în capitală. Avem dreptul să știm cine și pentru ce cheltuie aproape 20 de milioane anual la Autoguvernarea Românească pe Capitală. Împiedica (încă) nu putem ca etnobișnițarii să ducă acasă banii noștri, ai românilor din Ungaria, dar dacă avem o gazetă care să scrie adevărul, avem acces la informație și drept la opinie. Avem dreptul să-i judecăm și (la anul) să-i schimbăm pe cei care uzurpă numele de român. Semnalul pe care nu-l transmite atât Budapesta cât și Bucureștiul este că nu mai trebuie să tăcem. Până când românii din Ungaria vor prinde curaj, *Foaia românească* va fi ochii, urechile și gura comunității! **Eva Iova**

Seara muzicii românești la Budapesta

Muzeul Comerțului și Turismului din Budapesta, cu sprijinul Institutului Cultural Român a găzduit pe 22 septembrie, „Seara muzicii românești”, prin participarea Quartetului Silvestri. Tinerii artiști au concertat la Budapesta în cadrul proiectului european „Romania 4Art”, promovat de Fundația Culturală Internațională „Constantin Silvestri”, care se înscrie într-o nouă tendință la nivel european ce dezvoltă conceptul „culture-based-creativity”. Cei patru tineri artiști: *Cristian Nenescu* din București, *Wang-Yu-Ko* din Taipei, *Mihai Loghin* din Târgu Mureș și *Pásztor Attila* din Viena, s-au întâlnit în perioada studiilor la

Academia de Muzică „Joseph Haydn” din Viena, iar afinitatea și dragostea lor pentru muzică i-a hotărât să înființeze „Quartetul Silvestri”. În pofida faptului că sunt tineri, ei se bucură de experiența participării la concerte și festivaluri de renume precum: concertul

vienez din Sala Mare a Radiodifuziunii, Mozarteum din Salzburg, festivalul Schubert de la Varșovia, Muzic Festival din New Port SUA, festivalul de muzică de cameră „Marseille” din Israel, Festivalul Haydn din Kismarton. (Continuare în pag. a 4-a)

Pe scurt...

MOLDOVA ARE UN NOU
GUVERN

Parlamentul de la Chișinău a votat cu 53 de voturi pentru investirea executivului condus de *Vlad Filat*. Comuniștii nu au votat. Cabinetul are 4 vice-premierii, fiecare provenind din formațiunile de dreapta care alcătuiesc Alianța pentru Integrare Europeană. După vot, liderul comuniștilor, *Vladimir Voronin*, a declarat că guvernul Filat nu va rezista decât două luni.

PETROM, PE LOCUL ÎNTÂI

România figurează cu 43 de firme și ocupă cu grupul Petrom prima poziție într-un top al celor mai mari 100 de companii nebancare din sud-estul Europei, după veniturile din 2008, realizat de portalul SEE News și casa de consultanță Roland Berger. Clasaamentul vizează România, Republica Moldova, Bulgaria, Slovenia, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Macedonia și Albania. Astfel, prima poziție este ocupată de Petrom, controlat de grupul austriac OMV, cu venituri de 4,8 miliarde de euro anul trecut, urmat de compania de petrol și gaze INA – Industria Naftă din Croația, cu încasări de 3,65 miliarde de euro în 2008, respectiv societatea de rafinare LukOil Neftochim din Bulgaria, cu venituri de 3,64 miliarde de euro. Cel mai mare acționar al INA este grupul ungar MOL, iar grupul bulgar de rafinării este deținut de LukOil din Rusia.

HAGI, AMBASADOR?

Ministrul de stat al Turciei, *Zafer Çağlayan*, i-a propus ministrului român al Turismului, *Elena Udrea*, să îl desemneze pe fostul fotbalist *Gheorghe Hagi* drept ambasador al turismului românesc în Turcia. Hagi este foarte apreciat în Turcia, unde a jucat pentru Galatasaray, în perioada 1996–2001, aproape 170 de jocuri și a înscris 78 de goluri. Cu echipa din Istanbul, fostul internațional român a câștigat Cupa UEFA în anul 2000, Campionatul Turciei, de patru ori la rând, Cupa și Supercupa Turciei, de două ori, respectiv o dată. Ulterior, Hagi a și antrenat două echipe din Turcia, Bursaspor și Galatasaray.

Seara muzicii românești
la Budapesta

(Urmare din pag. a 3-a)

De asemenea, colaborarea cu fundația Constantin Silvestri a generat programe și evenimente culturale, precum „Ateneul Român” din 2008, la București, concerte susținute la Filarmonica din Timișoara și Târgu Mureș, seria de concerte în bisericile din Transilvania. În repertoriul quartetului se regăsesc, pe lângă operele clasice, și opere ale compozitorilor moderni și contemporani.

Acțiunile, concertele, seminariile organizate în cadrul proiectului european „Romania 4Art” sunt rezultatul colaborării Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, Institutul „Joseph Haydn” din Viena, cu scopul de a trezi interesul iubitorilor de muzică și pentru a face

cunoscut publicului european, lucrările compozitorilor români, prin intermediul tinerilor artiști. Din repertoriul „Serii muzicii românești” de la Budapesta au făcut parte lucrări ale compozitorilor români, mai puțin cunoscuți publicului european: Anatol Vieru, Costantin Silvestri, Adrian Pop, dar și lucrări semnate de George Enescu, iar în încheiere „Sunrise” de Haydn, în semn de respect în anul bicentenarului marelui maestru.

Concertul de la Budapesta face parte dintr-un turneu prin Europa, care a demarat în 17 septembrie, la Viena, va continua la Klagenfurt, la Londra, pentru a reveni la Viena, în Sala Haydn, a Academiei de Muzică.

Gabriela Enea Elekes

Ciorbă românească și
sute de sarmale la Medgyes

La sfârșitul săptămânii trecute, la Medgyesegyháza a avut loc sărbătoarea orașului. La Zilele Orașului, românii din Medgyes și Asociația Culturală „Mihai Poni” din Otlaca-Pustă, cu ajutorul unui sprijin obținut prin concurs de la Consiliul Județean Bichiș, au gătit pen-

tru publicul prezent la manifestare aproape o mie de sarmale și ciorbă românească în câteva ceaine uriașe. Ambele asociații, pe lângă gătitul bucatelor gustoase, s-au prezentat la Zilele Orașului Medgyes și cu câte o expoziție din obiectele tradiționale.

A.B.

APEL

Premiu pentru minoritățile
din județul Bichiș

Comisia pentru Minoritățile Naționale și Etnice din cadrul Consiliului Județean Bichiș a lansat recent concursul intitulat „Premiul pentru Minoritățile din Județul Bichiș”. Autogovernările minoritare și organizațiile civile pot face propuneri pentru persoane sau

comunități merituose din rândul minorităților. Dosarele pot fi înaintate până pe **16 octombrie**, pe adresa Comisiei pentru Minorități (Bichișciaba, aleea Derkovits nr. 2). Premiul va fi înmănat în cadrul Zilei Minorităților din Județul Bichiș.

R.P.

„La Dunăre...”
se citesc
povești
românești

Festivalul cultural, literar și de carte de pe Strada Ráday „La Dunăre...” are o tradiție de 8 ani pe piața culturală maghiară. Cu această ocazie, anual sunt invitate edituri din Ungaria și din țările învecinate Ungariei. Prin participarea sa, Biblioteca Institutului Cultural Român se prezintă cititorilor maghiari de toate vârstele, în special elevilor din clasele primare.

Biblioteca ICR va participa cu povești citite copiilor în „Cortul Poveștilor”, sâmbătă, 3 octombrie, la ora 16.00.

A.B.

La Oradea,
despre școala
din Ungaria

Universitatea din Oradea organizează luni, 12 octombrie, lansarea cărților de istorie „Realități transilvănene în rapoartele unor diplomați francezi (1945–1948), de prof. univ. dr. Antonio Faur și „Considerații despre învățământul și școala românească din Ungaria (1920–2008), de lector univ. dr. Radu Romînașu. Evenimentul va fi găzduit de Cercul Militar din Oradea, între orele 16.00–19.00.

E.I.

Concurs
pentru
organizații
civile julane

Comisia economică din cadrul Consiliului Local al orașului Julia a publicat un concurs pentru susținerea organizațiilor civile din oraș. Sprijinul se acordă pentru cheltuieli de funcționare. Suma care stă la dispoziție pentru acest scop este de 1.300.000 forinți. La concurs pot participa acele organizații civile înregistrate la tribunal, care au un sediu și un loc de funcționare pe teritoriul orașului Julia, funcționează de cel puțin de un an, în activitatea lor sunt interesate comunitățile locale și cercul mai larg al localnicilor, iar organizațiile civile servesc interesele și scopurile acestora, și nu au obținut sprijin în acest an bugetar. Apelul nu este valabil și pentru fundații.

Dosarele vor fi înaintate până pe **15 octombrie**, iar decizia asupra dosarelor va fi luată până la 20 octombrie.

R.P.

Dărnicia enoriașilor în anul 2008

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria a primit, în anul 2009, de la contribuabili 3.613.295 de forinți, pe baza sistemului de 1% din impozitul personal pe venit. Donația provine de la 418 susținători. Suma oferită pe această cale bisericii ortodoxe române este cam aceeași cu cea din 2008, a scăzut însă numărul ofertanților. Tendințe similare caracterizează mai toate cultele și cifrele la nivel pe țară.

Oficiul de Impozite și Control Financiar (APEH) a publicat, pe 16 septembrie 2009, datele despre subvențiile direcționate de contribuabili spre cultele religioase. În acest an, 169 de biserici din Ungaria au primit de la 790.354 de persoane în total 4.947.419.264 de forinți. Cu un an mai devreme, pentru 155 de biserici s-a oferit suma de 4,74 miliarde de forinți din partea a 813.914 de contribuabili.

Conform datelor Oficiului Central de Statistică (KSH), culese la recensământul din 2001, dintre locuitorii Ungariei 7.610.613 de persoane și-au declarat apartenența lor religioasă. Numărul celor de religie ortodoxă a fost de 15.298 de persoane.

Raportat la nivel pe țară, media pe cap de ofertant în 2008 a fost de 5827 de forinți, iar în anul 2009

a crescut la 6259 de forinți. În cazul bisericilor ortodoxe, cea mai înaltă medie au produs-o susținătorii bisericii ortodoxe bulgare. Media ofertelor bisericii ortodoxe române este cu 38% mai mare, decât media pe țară.

Comparând cifrele de la recensământ cu numărul persoanelor care și-au direcționat 1% din impozitul lor personal spre cultele religioase la nivel pe țară reiese proporția de 10,3%. Dintre bisericile ortodoxe, această proporție la bulgari este 63% și la sârbi 29,7%, cu toate că în 2009 a scăzut relativ mult numărul ofertanților bisericii ortodoxe sârbe față de susținătorii din 2008. La susținătorii Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria acest raport este de 7,5%, la greci fiind de 11,5%.

Precum în anii precedenți, ma-

joritatea sumei oferite de contribuabili în mod direct cultelor privesc biserica catolică, reformată și evanghelică. Pentru Biserica Baptistă din Ungaria 11.163 de persoane au oferit, pe această cale, în total 73,66 milioane de forinți. Comunitatea Penticostală Evanghelică a primit de la 1809 de persoane 8,13 milioane de forinți. Dintre bisericile ortodoxe din Ungaria, Eparhia Maghiară a Bisericii Ortodoxe Ruse, Patriarhia Moscovei are cei mai mulți susținători pe baza sistemului de 1% din impozitul personal pe venit. În 2009, în total 707 persoane au oferit acestei biserici 6,5 milioane de forinți.

Pe site-ul www.apeh.hu găsiți informații suplimentare despre acest subiect. Având în vedere numărul relativ mare al românilor în rândul ortodocșilor din Ungaria, ofertele de 1% din impozitul personal vor putea crește dacă enoriașii Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria vor convinge membrii familiilor lor, copiii angajați în diferitele părți să sprijine cu toții cauza bisericii românești.

Ștefan Frătean

Sistemul de ofertă 1% din impozitul personal pe venit	Biserica Ortodoxă Bulgară din Ungaria		Biserica ortodocșilor greci din Ungaria		Biserica Ortodoxă Română din Ungaria			Biserica ortodocșilor sârbi din Ungaria	
	2008	2009	2008	2009	2007	2008	2009	2008	2009
Suma ofertei (milioane HUF)	3,631	3,789	2,021	2,076	3,219	3,696	3,613	5,281	5,253
Numărul ofertanților	324	321	268	284	412	477	418	726	570
Media ofertei (HUF)	11.206	11.803	7541	7310	7813	7748	8644	7274	9216
Recensământ 2001	508 persoane		2473 persoane		5598 persoane			1914 persoane	

A reapărut volumul „Flori târzii”

Volumul de poezii al Luciei Borza, „Flori târzii”, a apărut la Editura NOI din Iula, în anul 1997. Doamna Lucia Borza a adunat în acest volum de 145 de pagini poezii personale, ghicitori și numărători pentru copii din tezaurul folcloric al Chitighazului, contribuind la cunoașterea folclorului chitighăzean. Anunțăm că zilele trecute, prin strădaniile personale ale autoarei, a fost retipărit acest volum de poezii și poate fi procurat de la Editura NOI (Iula, str. Gh. Doja nr. 8).

A.C.

Conferință despre practica recensămintelor

Societatea Maghiară de Sociologie – Secția de statistică socială, în colaborare cu Institutul de Cercetări al Minorităților Naționale și Etnice din cadrul Academiei Maghiare de Știință, organizează, în ziua de 6 octombrie, conferința cu titlul „Recensăminte – date despre minorități naționale și etnice”. Dezbaterile se vor desfășura în diverse teme, cum ar fi: caracterul identității; metodica recensămintelor etnice desfășurate în țările vecine în anii 2001–2002; influența vo-

ței politice și a mediului social asupra declarațiilor referitoare la apartenența etnică; metodica și evaluarea recensământului din 2001; posibilitățile și dificultățile pe care le prezintă procesul culegerilor de date legate de identitatea etnică. Conferința va avea loc la Universitatea Corvinus din Budapesta (str. Közraktár nr. 2–6, sala 512), cu începere de la ora 13.00. Următorul recensământ în Ungaria va avea loc în toamna anului 2011.

I.K.

www.foaia.hu ❖ www.foaia.eu

Pe scurt...

POCEI

În cadrul cooperării celor două localități înfrățite, Pocei și orașul Tomești (România), 13 elevi de la școala din Pocei, însoțiți de patru cadre didactice, au vizitat în urmă cu două săptămâni școala din Tomești și au luat parte la o tabără de creație. În ultima zi de excursie au petrecut și o zi plăcută la ștrandul Băilor Felix din Oradea.

CHITIGHAZ

Sâmbătă, 10 octombrie, în sala de mese a școlii profesionale din localitate va avea loc un bal de binefacere, organizat de asociația „Familia” din Chitighaz. Petrecerea va începe la ora 18.00, cu un program de dansuri oferit de dansatorii școlii de artă „Kaláris” și echipa păstrătorilor de tradiții. Manifestarea are ca scop adunarea de fonduri pentru renovarea sălii de sport de la școala generală din localitate.

JULA

Membrii corului românesc „Pro Musica” din Iula în prima săptămână a lunii octombrie se vor întâlni din nou, după o scurtă vacanță. Probele corului se vor desfășura săptămânal și vor fi ținute de maestrul Gheorghe Flueras. Sunt așteptați la probe atât coriștii cât și alți iubitori ai cântecului.

CENADUL UNGURESC

Pe 7 noiembrie, la școala generală din Cenadul Unguresc va avea loc întâlnirea promoției 1951–1959, care după 50 de ani vor spune prezent la strigarea catalogului. Doina Unc Barta, fostă elevă a acestei promoții și organizatoarea acestei întâlniri, ne-a informat că din efectivul clasei de 22 de elevi, doi foști colegi au trecut la cele veșnice, la fel și toți dascălii care au învățat această generație.

JULA

Pentru olimpiada școlară, cunoscută sub numele OKTV din limba și literatura română, din clasele XI–XII a Liceului „Bălcescu” din Iula s-au prezentat șapte elevi. Proba în scris va avea loc pe 12 ianuarie 2010, la liceul românesc.

Bucurie deplină pentru încă două suflete

Creștinii din Micherechi au avut motiv dublu să sărbătorească duminica trecută. În urma hotărârii a două persoane de a-L primii pe Isus Cristos ca Domn și Mântuitor personal în inimile și viețile lor, în ziua de 20 septembrie a avut loc la Biserica Penticostală nr. 1 un botez Nou Testamental, și în același timp credincioșii au venit cu recunoștință înaintea lui Dumnezeu în cadrul Zilei de mulțumire.

Domnul Isus a lăsat o mare provocare creștinilor în Marcu 16:15: „Duceți-vă în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la orice făptură”, iar credincioșii penticostali din Micherechi au avut bucuria de-a câștiga încă două suflete pentru Mântuitorul. *Roxana Roșu și Iuliana Hőgyes Szekeres* au devenit la 20 septembrie noi mărturii

nie, în sfințenie și într-o viață de credință adevărată, și singurul drept pe care îl are omul este mila lui Dumnezeu față de el.

Timpul de laudă și închinare a fost condus prin cântări de grupul tinerilor și adolescenților, precum și de alți membri ai bisericii, cântări care au cuprins tot serviciul divin. Botezul Nou Testamental a fost săvâr-

publice ale pocăinței și credinței oamenilor atinși de Evanghelia lui Cristos, fiind botezate în Biserica Penticostală nr. 1. În această zi de bucurie deplină, biserica a venit cu mulțumire în fața Creatorului nu numai pentru cele două suflete, ci pentru bunătatea mare a lui Dumnezeu, pentru toate binecuvântările și încercările care le-a lăsat în viețile membrilor acesteia.

În cadrul serviciului divin de dinainte de masă, Cuvântul lui Dumnezeu a fost transmis de păstorul *Gabriel Floruț* de la Biserica Penticostală „Betel” din Oradea, care a atras atenția ascultătorilor că Dumnezeu caută oameni care să-L prezinte pe El în public, în societatea păcătoasă. În același timp s-a mai accentuat că orice creștin trebuie să umble în smeren-

șit de păstorul *Durkó Albert*, care a botezat cele două candidate pe baza mărturiei lor personale în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, astfel devenind membre ale familiei lui Dumnezeu, membre ale Bisericii Penticostale nr. 1 din Micherechi. După ce *Roxana* și *Iuliana* și-au încheiat legământul cu Dumnezeu în apa botezului, pastorii *Durkó* și *Floruț*, împreună cu presbiterii bisericii *Ioan Roxin* și *Dorin Gavra* s-au rugat cu mâinile pe capetele lor ca Dumnezeu să le ajute în umblarea cu Cristos, folosindu-le atât în familiile lor, cât și în societate.

Sărbătoarea a continuat și după-masă, când frații și surorile și-au exprimat mulțumirile în fața Celui ce ne-a mântuit prin scump sângele lui Isus Cristos. R.P.

Instalarea noului păstor din Micherechi

Ziua de sâmbătă, 26 septembrie a fost o zi de sărbătoare pentru Biserica Baptistă din Micherechi. În această zi a fost oficiată ceremonia de instalare a noului păstor baptist, *Iosif Boroș*. La acest eveniment a luat parte *dr. Mészáros Kálmán*, președintele Cultului Baptist din Ungaria și alți pastori ai Bisericilor Baptiste din Ungaria și România, fiind salutat și de reprezentanți ai celorlalte culte bisericești. La programul solemn a contribuit corul de tineri din Beiuș și grupul tinerilor, copiii și bărbaților din biserica din localitate. Despre actul de instalare a păstorului *Boroș* vom reveni cu detalii în numărul din săptămâna viitoare.

A.C.

Canonizarea Sfântului Neagoe Basarab

Sâmbătă, 26 septembrie, orașul Târgoviște s-a îmbrăcat în haine noi de sărbătoare. Mii de credincioși, în frunte cu preoții și cu ierarhii lor, au înconjurat Catedrala Arhiepiscopală pentru a lua parte la marea sărbătoare a Bisericii: proclamarea locală a canonizării Sf. Voievod Neagoe Basarab și așezarea în Catedrală a moaștelor Sf. Nifon, Patriarhul Constantinopolului. O dublă sărbătoare la care au luat parte Preafericitul Pă-

rinte Daniel, Patriarhul României, I.P.S. Nifon, Arhiepiscop de Târgoviște – în calitate de gazdă a evenimentului, și un sobor de preoți și de înalți ierarhi

membri ai Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, printre care s-a numărat și Prea Sfințitul Siluan, Episcopul Românilor din Ungaria. Catedrala Mitropolitană din Târgoviște a sărbătorit și 650 de ani de la întemeiere, prilej cu care a avut loc proclamarea locală a canonizării Sf. Voievod Neagoe Basarab, ctitor al Ortodoxiei românești și universale și ucenic al Sfântului Ierarh Nifon.

Neagoe Basarab a fost Domnitorul Țării Românești între 1512–1521, de numele său fiind legate o serie de reforme administrative ale statului. Este ctitorul complexului monahal și al bisericii monument din Curtea de Argeș (1517). Pe lângă multe alte ctitorii a reedificat biserica de la Argeș care era căzută în ruină. Neagoe Basarab este autorul uneia dintre cele mai vechi lucrări a literaturii vechi, „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”, scrisă în slavonă.

A. Butar

Botez în biserica ortodoxă din Bichiș

După mai bine de 20 de ani, din nou s-a săvârșit Taina Sfântului Botez în biserica ortodoxă română din orașul Bichiș. De la trecerea în veșnicie a ultimului paroh, părintele Dumitru Ciumpilă, în anul 1988, doar la sărbători și la hram se țin slujbe în biserica din Bichiș. Numărul foarte redus al ortodocșilor români din Bichiș a rezultat că în biserică de foarte mult timp nu s-a mai făcut nici un botez. Sâmbăta trecută, 26 septembrie, părintele protosinghel Calinic și părintele ieromonah Gabriel au săvârșit Taina Sfântului Botez pentru tânăra Szojka Petronella, care și-a ales ca nume de botez numele de Ioana. Absolventă a Universității din Dobrițan, secțiile de etnografie și muzeologie, tânăra originară din Bichiș și-a ales ca subiect pentru lucrarea de licență istoria bisericii ortodoxe din orașul său natal, făcând astfel cunoștință cu religia ortodoxă și botezându-se în această credință. Nașii de botez au fost Eva și Adrian Șimon. La slujba botezului a luat parte și preoteasa Emilia Ciumpilă, văduva de 90 de ani a ultimului paroh al bisericii ortodoxe din Bichiș.

A.B.

Petru Pantea (1943–2009)

Viața pământească a lui Petru Pantea din Apateu s-a încheiat, vineri, 25 septembrie 2009. A fost un om însemnat în comunitatea românească din Apateu. Ca director adjunct al școlii generale și profesor a educat multe generații de tineri. A luat parte la activitățile comunității, ca președinte al Asociației Culturale Românești din Apateu și membru în Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria. Mulți ani de-a rândul a fost și cântăreț în biserica ortodoxă din localitate. Familia îndureată, prietenii și consătenii îl vor conduce pe ultimul drum sâmbătă, 3 octombrie.

Să-i fie țărâna ușoară!

Hram la biserica Julia-Mică

În fiecare an, la 14 octombrie, Biserica Ortodoxă de pretutindeni prăznuiește pe Cuvioasa Maica Parascheva. În chip deosebit ea este cinstită în Moldova, întrucât de peste 350 de ani moaștele ei se găsesc la Iași. Și românii din Ungaria au o evlavie deosebită pentru Cuvioasa Parascheva. Biserica din

cartierul Orașul Mic Românesc din Julia, construită în anul 1834, poartă acest hram și așteaptă credincioșii de ziua Sfintei Parascheva, miercuri, 14 octombrie, de la ora 9.00, la Sfânta Liturghie arhierască săvârșită de Prea Sfinția Sa Episcopul Siluan și un sobor de preoți.

A.B.

Legenda păianjenului

Se arată în povești că Maica Domnului este milostivă cu cei care își cer iertare pentru greșeli, dar îi și pedepsește pe cei aroganți sau răutăcioși. Iată ce s-a întâmplat cu păianjenul. Odată, pe când torcea, a văzut-o un păianjen și i-a spus: – Ce delicat torci! Dar să știi că eu torc mult mai subțire decât dumneata!

– Toarce, să văd și eu!, i-a răspuns Maica Domnului. Păianjenul a tors și, într-adevăr, torcea mai subțire decât Preacurata. Atunci Maica Domnului a tors fire și mai subțiri decât păianjenul. Păianjenul s-a ambiționat și a tors niște fire atât de subțiri, că abia se vedeau.

– Ei, spune-mi, crezi că poate să toarcă cineva mai subțire decât mine?, s-a fâlit păianjenul.

Supărată pe mândria fără rost a păianjenului, Maica Domnului i-a răspuns: – De-acum înainte să nu-ți mai afli hrana până ce nu vei toarce!

Și, de atunci, zice povestea, ca să aibă ce mânca, păianjenul prinde muștele în pânzele pe care le toarce!

Cununie în biserica din Micherechi

La sfârșitul săptămânii trecute, pe 19 septembrie, la Biserica Ortodoxă Română din Micherechi a fost oficiată Taina Cununii pentru mirii Cristian Martin și Adriana Marc. Sfânta Taină a fost săvârșită de către preotul paroh Ioan Bun. Nașii Anamaria Marc și

Roland Ruja i-au asistat pe miri atât la logodnă cât și la actul liturgic al cununiei, purtând lumânări aprinse în mâini. Prin Taina Cununii, mirii au ieșit de sub grija părinților și au primit răspunderea pentru propria lor viață.

A.C.

Personaje:

Povestitorul
Împăratul 1
Fata cea mică
Fata mijlocie
Fata cea mare
Chelăreasa
Împărăteasa
Feciorul
Împăratul 2
Împăratul vecin

Actul I

Povestitorul:

Un împărat era odată
Ce și-a pierdut a sa
nevestă
Și rămase fără veste,
Doar cu ale lui fete.
Și toată dragostea
ce o avea,
Spre cele trei fete
o-ndrepta.
Acest împărat avea,
Trei jilțuri de se-odihnea.
Atunci când mulțumit era,
În jilțul alb se așeza.
Când nici măhnit,
Nici mulțumit nu se afla,
În jilțul roșiat stă.
Atunci când supărat era,
În jilțul negru se instala.

Se deschide cortina. Împăratul stă pe jilțul negru, iar fetele lucrează într-un colț al scenei. Fata cea mare se ridică și vine la tatăl său.

Fata cea mare:

Spune tată
cu ce te-am supărat,
De-n jilțul negru
tu te-ai așezat?
Oare eu vino-i avea
Pentru supărarea ta?

Împăratul I:

Fata mea bine gândești
Că nu știu de mă iubești.

Fata cea mare:

Cum să nu te iubesc tată?
Ca doar mierea-n lumea
toată,
Dulce-i ca iubirea mea.

Împăratul I:

Să îmi trăiești fata mea.
Bine Dumnezeu să-ți dea.

Fata face o plecăciune și se întoarce la locul său. Fata mijlocie se ridică și vine la împărat

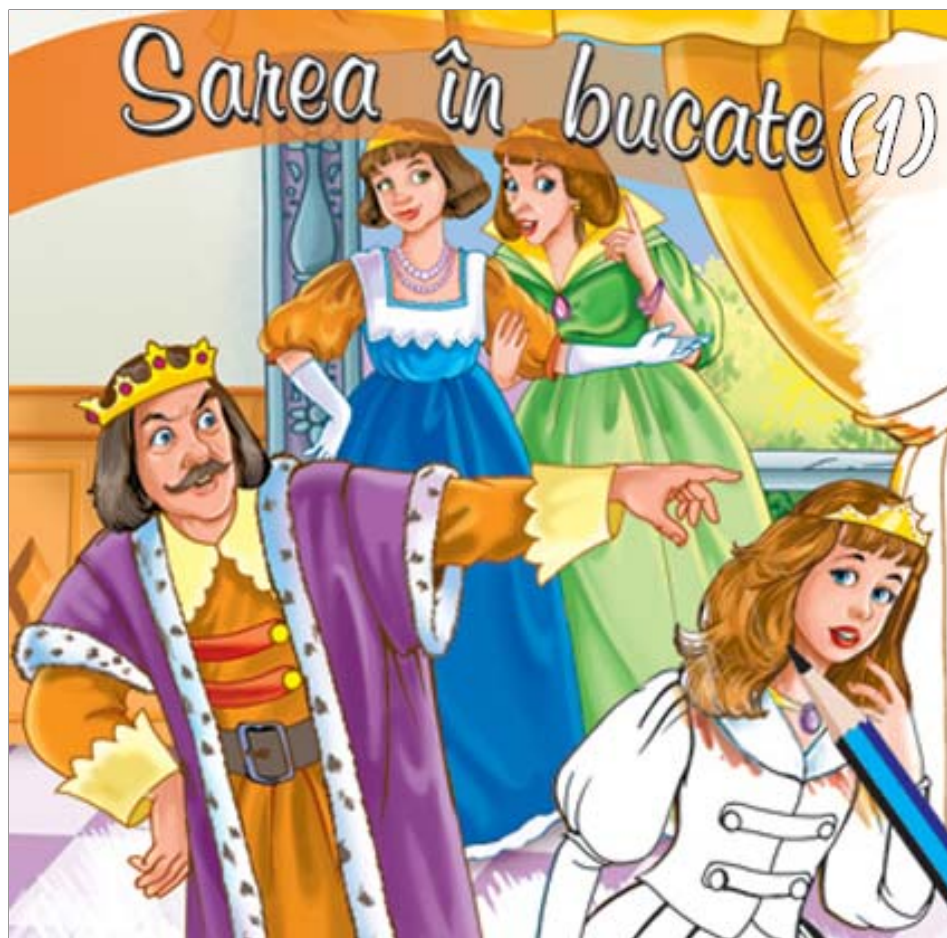
Fata mijlocie:

Tată din cauza mea
Vine supărarea ta?

Împăratul I:

Fata mea frumoasă ești,
Dar spune-mi cum mă iubești?

Teatru pentru copii

Fata mijlocie:

Ca zahărul te iubesc tată
Și te-oi iubi viața toată!

Împăratul I:

Să-mi trăiești fetiță bine
Și să mă bucur de tine.

Împăratul o îmbrățișează pe fata cea mijlocie, fiind mulțumit de răspunsul pe care l-a primit. Fata se inclină și se întoarce la locul său. Fata cea mică, sfioasă nu are curaj să vină în fața împăratului.

Fata cea mică:

Iartă-mă tată
că-ndrăznesc,
Să-ți spun și eu
cât te iubesc.

Împăratul I:

Vino și-mi spune fata mea,
Cu ce se aseamănă iubirea
ta?

Fata cea mică stă cu fața plecată.

Fata cea mică:

O, preaiubite împărate,
Iubirea mea-i ca sarea în
bucate.
Împăratul I. (furios):
la fâte-ncoace, hai-nainte,
Să ne-nțelegem la cuvinte.
Nesocotito, tu n-auzi
Ce dragoste îmi poartă
Surorile tale mari?

Cum nu te iei după ele,
Să-mi spui de zahăr și de
miere?

Oare de asta mă trudes
O viață-ntreagă să vă
cresc?
Să-mi spui că mă iubești
Ca sarea-n bucate.
Să pleci de-aici
Și să te duci departe.

Fata cea mică:

Iartă-mă iubit părinte,
Dar asta mi-a venit în minte
Și-am crezut că iubirea
mea,
Nu-i mai prejos ca zahărul
și mierea.

Împăratul I:

Mai ai curaj să te atingi
De ce-au zis surorile tale?
Du-te departe de aici
Și să nu îmi mai ieși în cale.

În scenă intră chelăreasa.

Chelăreasa:

Spune-mi tu, fetiță dragă,
De ce umbli-n lumea
largă?
Ce vrei și de ce te oprești,
La porțile împărătești?

Fata cea mică:

la, eu sunt o fată săracă,
Și umblu-n lumea largă,
Ca de lucru să găsesc
Să am din ce să trăiesc.
Eu nu cer nici o simbrie,
Dar muncesc cu bucurie.

Ce-oi munci de va plăcea,
Îmi dați cât voi merita.

Fata înaintează speriată.

Chelăreasa:

Hai cu mine fata mea,
Că de lucru vom avea.
Și dacă vei munci bine,
Tu vei sta pe lângă mine.

Povestitorul:

Fiindcă mâna îi mergea
La dulceți, la frământat
Și la a face curat,
Ajutoarea chelăresei
Ajunse-n preajma împărăte-
tesei.

Împărăteasa:

Hai lângă mine, fata mea
Să vedem ce știi a lucra.

Povestitorul:

Dintr-un război,
Feciorul de-mpărat veni
Și fata cu multă grijă îi în-
griji.

Apare feciorul ajutat de slujitori. Mama îl ajută să se așeze pe pat și fata îl îngrijește.

Fata iese din cameră și intră împărăteasa mergând lângă fiul său.

Feciorul:

(se ridică pe marginea
patului)

Costume:

Toate personajele sunt
îmbrăcate după imagi-
nația educatoarei.

Mamă, m-am înzdrăvenit,
Să mă-nsor eu m-am
gândit.

Împărăteasa:

Bine măicuțiță, bine,
Cred că tu te-ai gândit bine.
Măicuța ți-o căuta,
O frumoasă
fată de împărat
Și pornim la însurat.

Feciorul:

Mamă dragă, eu aş vrea
Să-ți spun că mi-am găsit
fata.

Împărăteasa:

Spune-mi-o s-o știu și eu,
Să văd de-i din neamul tău.

Feciorul:

Să nu te superi mamă
De ți-oi spune,
Că foarte dragă
mie-mi este,
Fata din casă
care mă-ngrijește.
Că multe fete de-mpărați
Și domni în lume
am văzut,
Dar nici una așa de mult
Nu mi-a plăcut.
Ea este aleasa mea.
Ea mi-a robit cu totul
inima.

Împărăteasa:

Dar bine, bine măi băiete,
Ea o fată săracă este
Și cum o fată din casă,
Să ajungă împărăteasă?

Feciorul:

Prea bine mamă,
De n-ai vrea,
Cu alta nu m-oi însura.

Împărăteasa:

Ei, bine haide să vedem,
Pe-mpărat
cum îl înduplecăm.

Povestitorul:

La împărat porniră amân-
doi,
Ca să îi spună
alegerea făcută
Și reușiră să-l înduplece,
Apoi și hotărâră
data pentru nuntă.
Când începură a
face pregătirile de nuntă,
Fata-l rugă pe socrul
împărat,
S-o lase să-l poftască
neapărat,
Pe un anume,
pe un cutare împărat.
Nimeni însă nu bănuia
Că acesta tatăl său era.

(Continuare în
numărul următor)

Teatrul de amatori din Jula pregătește o piesă nouă

Odată cu începerea noului an școlar și-a reînceput activitatea și teatrul de amatori de la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula. Cu sprijinul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, sponsorul principal al mișcării teatrale, în zilele de joi au loc repetiții între orele 14.00–15.30. În fiecare an intră în trupă elevi noi, deoarece absolvenții de clasa a 12-a trebuie să se înscrie, astfel anul acesta în total sunt 13 elevi-actori, dintre aceștia două fete

sunt din clasa a 9-a. Îndrumați de regizorul *Nora Chiriac* de la Oradea, tinerii actori amatori pregătesc o piesă nouă. În primele săptămâni, elevii au citit piesa, au făcut cunoștință și au făcut jocuri ca să se cunoască mai bine între ei.

Mentorul grupului este *Vera Gurzău Cser*, care ne-a informat despre începerea activității teatrului și ne-a dezvăluit că noua piesă este o surpriză pentru public.

A.C.

Examen de limba română la Bichișciaba

Un nou examen de limba română la Facultatea „Tessedik Sámuel” din Bichișciaba va avea loc la începutul lunii noiembrie. Catedra de Limbi Străine din cadrul Facultății Economice a Școlii Superioare „Tessedik” anunță că înscrierea candidaților pentru examen se poate face până pe 18 octombrie, la Școala Superioară din Bichișciaba, str. Bajza nr. 33. Proba la oral va avea loc pe 5–6 noiembrie, iar proba în scris va fi pe 7 noiembrie. Taxa pentru susținerea examenelor la gradul mediu, numai oral, este de 8960 forinți, iar examenul în scris este de 10.940 forinți, ambele costă 19.900 forinți. La gradul superior, taxa la oral este 9950 forinți, pentru examenul în scris se plătește 11.950 forinți, iar pentru examenul complex 21.900 forinți, ne-a informat Catedra de Limbi Străine din cadrul Facultății Economice a Școlii Superioare „Tessedik Sámuel” din Bichișciaba.

A.C.

„De mic copil îmi doresc să devin medic...”

Interviu cu *Zoltan Iova*, student la Cluj-Napoca

Zoltan Iova este originar din satul Micherechi, provenind dintr-o familie de oameni simpli, sărăcuțicioși. După terminarea cu rezultate frumoase a Liceului „Nicolae Bălcescu” din Jula, Zoli s-a îndreptat spre medicină, fiind admis, la prima încercare, la Universitatea de Medicină din Cluj-Napoca. După cum ne-a mărturisit, la decizia de a deveni medic a fost influențat mult de verișorul său, *Norbert Nistor*, care este deja medic. Zoli acum este student în anul trei la secția de Stomatologie și am stat de vorbă cu el în timpul practicii de vară.

– De mic copil vroiam să devin medic și în clasa a XII-a la liceu am decis să devin stomatolog. Acum sunt în practică aici în Ungaria, la cabinetul stomatologic din Șercad, dar am fost în practică și la Pitvaros, în județul Csongrád. Trebuie să facem în total 160 de ore practică. Chiar acum am fost la Cluj, unde am dat un examen practic. Pot să spun că am terminat cu practica și cu anul doi, pentru că acesta a fost ultimul examen.

– Cum te-ai simțit în cabinetul medical? Cum a fost să îmbraci halatul alb?

– Da, am fost totul în alb, halat, pantaloni și slapi. Pot să spun că îmi place foarte mult, mă simt bine în haine de medic.

– În aceste cazuri când sunteți în practică, voi ce puteți să faceți în cabinet?

– În primii ani, noi nu putem face ceea ce face medicul, numai privim. Prima dată ne arată, ne explică medicul, noi mai mult facem lucrul asistentei. A trebuit să merg și la un laborator de tehnică dentară, să fac cunoștință cu lucrurile necesare de acolo.

– Care parte este mai atrăgătoare?

– Ceea ce face medicul, dar din păcate încă nu pot să fac nimic. În anul patru-cinci ne apucăm chiar de specialitate, de stomatologie, până atunci facem medicină generală.

– Când începe semestrul în România?

– Săptămâna viitoare luni, adică pe 5 octombrie.

– Cluj-Napoca este la o distanță mare de satul tău natal. În fiecare săptămână vii acasă?

– În primul semestru în fiecare săptămână veneam acasă, fiindcă îmi era dor de casă și mi-a fost și greu un pic, nici limba nu mergea așa bine cum merge acum. Dar cu timpul m-am acomodat, am mulți prieteni. În anii trecuți, cel mai mult a fost trei săptămâni și patru zile când nu am venit acasă. Am numărat zilele, pentru că a fost lung!

– Povestește-ne despre viața studențească!

– În primul semestru nu prea am avut prieteni. Dar fiind o fire prietenoasă, am făcut rost de ei. Colegii care sunt în grupă și de la facultate m-au ajutat foarte mult. Cursurile se fac în lim-

ba română, ei mi-au tradus, mi-au explicat și am reușit. Avem o gașcă destul de bună și după fiecare sesiune și la fiecare început de an facem excursii. Peste două săptămâni vom merge aici în zonă, spre Huedin.

– Ai fost membru al echipei de dansuri „Gheorghe Nistor” din Micherechi. De când ești la Cluj ai mai dansat în această echipă?

– Din păcate, nu prea dansez acum. Am dansat la Festivalul Castraveților din vara acestui an, dar fără repetiții a fost foarte greu. Abia stăteam pe picioare. Când vin acasă mai bine stau acasă cu ai mei și mă relaxez. Totuși mă bucur că am posibilitatea, măcar pe an o dată, să dansez în echipa din Micherechi.

– Tu ești bursier al statului român. Anul acesta însă ai câștigat și bursa statului maghiar pentru studii în România...

– În principiu da, dar nu știu dacă o să primesc bursa din Ungaria, fiindcă așteptăm încă un răspuns de la statul român. Ana Cioca

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj

Amintirile a trei generații de la școală română din Chitighaz

În urmă cu 60 de ani, în 1949 s-a înființat Școala Generală cu Limba de Predare Română din Chitighaz. La început cu trei învățători și 72 de elevi cu limbă și sentimente românești au fost puse bazele acestei școli, care și azi funcționează cu 130 de elevi.

Pentru românii din Chitighaz această școală a însemnat mai mult decât o instituție. A însemnat un leagăn spiritual, emoțional, locul păstrării limbii române și tradițiilor strămoșești. Unicul caracter al școlii a fost și este încă și acum convingerea familiilor (părinți-copii-nepoți) de a-și înscrie copiii la școala românească. Există foarte multe familii ale căror membrii de două-trei generații au învățat la școală, alcătuind firul continuității. Astfel de familii sunt: Șimonca, Olar, Rotar, Negye, Mihók, Secan, Crișan, Mocan, David, Ardelean, Brindaș, Otlăcan, Borbil, Moț, Cioca, Szaniszlai, Avramuț, Abrudan, Hodojo, Selejan, Farkas, Ambruș, Bandula, Nicula, Szarka, Santău, Gros, Cioban, Misarăș, Istin, Lengyel, Buzsigán.

Cunoscând aceste familii, care prin trei generații au contribuit la prosperarea învățământului românesc, am stat de vorbă cu membrii familiei Olar.

Reprezentanta primei generații este bunica Floarea Mocan Olar, născută în 1942.

Amintirile bunicii

– Florică dragă, m-aș bucura să-mi povestești despre primii ani școlari ai tăi...

– Mămica mi-a cusut trăistuța și am știut că trebuie să mă duc la școală. Pe acele vremuri, școala românească a fost în clădirea celei ungurești. Din spre ulița cea mare era o clasă destul de mare, pentru că acolo eram de la clasa întâi până la a patra. Pe atunci au fost puțini care au avut „tăpele”. Când ne fotografiam odată într-un an ne trăgeam înapoi să nu se vadă că eram desculți. Clasa a fost podită, și podelele au fost unse cu ulei negru și seara nu știam cu

Fiica Floarea Olar Rotar, nepoata Cristina Rotar și bunica Floarea Mocan Olar în fața școlii românești din Chitighaz

ce să spălăm uleiul de pe tălpi.

– Cine a fost prima ta învățătoare?

– Doamna învățătoare era Antalffy Margit, doamna învățătoare Mancu. Tare cu drag îmi aduc aminte de ea. A fost o învățătoare bună ca pâinea, nu făcea deosebire între bogați sau săraci. Toți am fost ca o familie.

– În care an a început învățământul românesc la această școală?

– Mai târziu, în 1950, am venit dincoace, la școala noastră românească, și aici a fost mult mai bine. La această școală au venit mai mulți dascăli: dascălița Sofia Secan Sebesi și László Sebesi, domnul profesor Turcu și soția, apoi Hortenzia Rus, Ileana Ardelean, Aszalós Árpád, Petru Popuța, Gheorghe Petrujan. Directorul era domnul profesor Aszalós.

– Îți amintești de vreo pățanie, anecdotă în legătură cu domnul profesor Aszalós?

– A fost un om mic, dar tare aspru. Tare au fost buni învățători, dar dacă făceam ceva rău, umbra și nuiaua. Dacă m-a bătut dascălul, nu venea la școală mama cu o falcă-n cer și una în pământ, ci zicea „ai meritat ce ai căpătat”. N-o să-l uit pe domnul profesor Aszalós, care a fost un om micuț, dar făcea mare rânduială, mai ales cu

clasa a șaptea și a opta. În aceste clase erau prunci tare înalți, iar unul dintre ei, Filimon, avea 190 cm. Filimon i-a întors vorba, iar domnul învățător așa s-a enervat că a vrut să îi dea o palmă, dar nu l-a ajuns. Și i-a zis să îi aducă un scaun și s-a urcat pe el și așa și-a căpătat „plata”. Adică, i-a tras o palmă. Pe-atunci nu a fost ca acum, că copilul dă ordin dascălului. La școală nu era nici cantină, ne aduceam de acasă mâncare. Mâncam ce era, nu alegeam. Nu o dată a fost păsulă groasă printre două felii de pâine, altă dată cu marmeladă. Dar pot să zic că tare cu drag îmi aduc aminte de acele vremuri.

– La ce programe școlare ai participat?

– De un singur lucru îmi place să-mi aduc aminte. A fost în sat concurs de sport în parcul castelului Almásy la sfârșitul anului. Eu la alergare eram tare bună, nu mă putea întrece nimeni, dar la școala ungurească a fost o fată de anii mei, Marcika Gizela, și mă temeam că mă întrece. Am pățit-o odată cu fata asta. Că nu am avut încălțăminte de sport, numai niște opinci cusute dintr-o pânză albă de „jolj”, pe care croitoreasa le-a croit mai mari. Și ce-o dat Dumnezeu? Când am luat-o la fugă, mi-a picat opinca și atunci apucau cei din galerie să strige: „haide

Marica!”. Și mi-am luat opinca subsuoară și am fugit cum am mai putut de tare și tot eu am fost prima. Am fost faloasă că eu am dobândit cu opinca mea, care mi-a rămas tare bună amintire până azi. La casa de cultură mergem și noi să prezentăm pe scenă spectacole. Îmi amintesc de „Visul ciobănașului”. Am ce să le povestesc nepoțelilor...

Mândria fetei

A doua generație a aceleiași familii este Floarea Olar Rotar, născută în 1959. Floarea, cunoscută de noi cu numele de Tuți, a fost și ea eleva școlii românești, apoi a dat bacalaureatul la Liceul „Bălcescu” din Iula. Primul loc de muncă l-a avut la redacția „Foiile românești”. În anul 1984 a ocupat funcția de secretară la școala românească din Chitighaz. So sirea la școală a adus stabilitate în munca administrativă, a avut și are importanță și azi că prima dată a angajat conducerea o secretară de origine română cu studii de informatică. Postul acesta e un post de încredere. Tuți e o persoană în care omul are încredere, lucrează cu plăcere, a dobândit încrederea profesorilor, copiilor, părinților. Eu personal aș vrea să-i mulțumesc și pe această cale că în munca mea de întocmire și scrie-

re a istoricului școlii m-a ajutat cu informații și cu introducerea în calculator a materialului.

– În care an și în care clădire ai început clasa întâi?

– Clasa întâi am început-o în anul 1965 în școala veche, iar clasele superioare în clădirea nouă, spațioasă, frumoasă a școlii. În această școală m-au învățat să scriu, să citesc și să socotesc – și nu numai atât. Am mai învățat să-mi iubesc limba maternă, limba română și am învățat multe, multe lucruri interesante. Pe lângă învățatură am și dansat în ansamblul de dansuri populare, am făcut sport, am participat la diferite concursuri. Mă gândesc cu plăcere la examenele de gimnastică, la concursuri, la excursii, ca de ex. la Budapesta, la circuit național și la grădina zoologică.

– Clasa voastră, dar mai ales fetele, era o clasă foarte veselă. Bine îmi amintesc?

– Da, așa eram, ne simțeam bine cu prietenele, și colegile de clasă Ana Borbély, Anikó Moț, Ana (Tini) Șimonca. Noi atunci în fiecare an aveam la școală câte o zi de instrucție. Timp de două zile aveam diferite programe în parcul castelului Almásy. În prima zi am executat exerciții de tras cu arma, aruncarea grenadei, a mingii, a merge târâș, am executat sărituri în lungime, etc. Probele acestea au însemnat și un concurs între echipele de pionieri.

A doua zi erau programe mai libere, ne jucam în parc, găteam la ceaun, cântam, deci ne simțeam foarte bine. Îmi amintesc cu plăcere de balurile mascate, când mamele noastre făceau prăjituri țărănești așa cum numai femeile române le știau face, ca de exemplu „dospite cu prai de prune”, „scoardă cu scoacă”, cu nuci și cu mac.

– Cum e să lucrezi în fosta ta școală?

– Mă simt norocoasă că lucrez la acea școală unde odinioară eram elevă.

(Continuare
în pag. a 11-a)

OFERIM SPAȚIU
PUBLICITAR

FOAIA ROMÂNEASCĂ

Singurul săptămânal
al românilor din Ungaria16 pagini (2 pagini în color)
lunar între 8.000
și 10.000 de cititori online
500 de abonați fideli în Ungaria
www.foaia.hu

Foaia românească este de peste o jumătate de veac oglinda comunității românești din Ungaria. Decenii la rând, în fiecare săptămână a pătruns în casele și în inima românilor și a contribuit la menținerea identității de limbă și de neam. Prin caracterul său de informare și consemnare a evenimentelor din toate domeniile existenței minoritarului român, a făcut legătura între localitățile românești din Ungaria, a prezentat cele mai importante momente ale vieții și culturii românești din România și din lume. Portrete și scrisori, destine și comori ale graiului, credință și tradiție, părinți și prima zi de școală, instituții și vremuri de restriște, bucuria nunții și dorul pentru cei plecați – iată ce au strâns laolaltă, scriindu-le întru nemurire, paginile gazetei românești.

Citiți Foaia românească –
gazeta cu suflet românesc!

Condițiile predării materialului de publicitate:
– pe CD sau DVD,
– prin e-mail: publicitate@foaia.hu

Format: JPG sau GIF (poate fi și animat)

Materialul publicității va fi cules și tehnoredactat pe GRATIS de către redacție.

La cerere, traducerea textelor până la 20 de cuvinte este tot pe GRATIS.

Termen de înaintare a materialelor: cu o săptămână înainte de apariție.

Despre condițiile publicitare puteți obține informații la redacție, prin mail sau telefon (+36/66-361-789 sau +36/66-463-152).

Frumoasa Românie

Castelul Bran

Amintirile a trei generații
de la școală română din Chitighaz

(Urmare din pag. a 10-a)

Mă bucur că și în prezent am ocazia să slujesc școala în care am învățat și, de asemenea, mă bucur că școala oferă mari posibilități copiilor noștri. Sper să înțeleagă și ei acest lucru.

Bucuria nepoatei

A treia generație a aceleiași familie este reprezentată de *Cristina Rotar*, care s-a născut în anul 1981.

Ea a fost eleva școlii române între anii 1987–1995. A sosit la școală cu cunoștințe de limba română aduse din familie. În timpul anilor de școală s-a străduit să-și asume cunoștințe de limba și literatura română și de istorie. În 1994 a participat cu succes la concursuri de recitare, la diferite concursuri în 1995, a obținut locul II. La olimpiada de limba și literatura română a avut rezultate frumoase, iar la sfârșitul clasei a 8-a a primit premiul „Pentru Păstrarea Limbii Române”. La absolvirea Liceului „Bălcescu” a primit distincția profesoarei *Juliana Jurău Rad*.

După bacalaureat, și-a continuat studiile la Universitatea József Attila din Seghedin. În anul 2005 a obținut diploma de profesor de istorie, iar în 2008 a dat licența de jurnalist.

– *Cristina, ce crezi, pentru familia ta a fost un gest firesc ca să te înscrie la școala românească?*

– În această școală au învățat bunicii și părinții mei. A fost un lucru firesc ca și eu să-mi încep studiile la această școală. Bineînțeles și eu am învățat graiul părinților, româna fiindu-mi limba mea maternă. Familia mea e o familie română străveche

Promoția Cristinei Rotar

chitighăzeană, de religie ortodoxă. Bunicii mei erau foarte buni dansatori, moștenind și promovând șirul dansului chitighăzean. La înființarea școlii române au fost primii care s-au înscris la școală.

– *Ce amintiri păstrezi din anii de școală?*

– Cei 8 ani petrecuți aici au trecut foarte repede și au fost pentru mine foarte frumoși. Îmi amintesc cu drag și acum de prima sărbătoare de deschidere a anului școlar, când de la elevii clasei a 8-a am primit un creion și un caiet. În clasa noastră eram doar 12 copii, efectivul clasei era foarte mic, dar ne iubeam unul pe altul, creșteam într-un spirit familial.

Îmi amintesc și azi cu plăcere de acești ani, de prieteni și prietene, de colegii de clasă. Îmi amintesc cu mare plăcere și de învățătoarele mele, *Aurica Brîndaș*, *Aurica Istin* și de diriginta și profesoara mea de istorie *Maria Sarca Zombai* și, bineînțeles, de cadrele didactice de atunci.

Am petrecut 8 ani frumoși împreună. În clasa a 5-a am cunoscut o nouă materie de studiu, anume istoria, care și de atunci are un rol important în viața mea. La orele și cercul de limba română am făcut cunoștință cu limba și cultura română și cu obiceiurile și tradițiile chitighăzenilor, a strămoșilor noștri. Orele de gimnastică erau ținute în sala de sport a școlii profesionale, unde mergeam cu bicicleta. Dacă vreun coleg nu avea bicicletă, ne duceam unul pe altul. La școală am învățat, ne-am jucat, și am participat la diferite excursii și concursuri. De exemplu, am fost de două ori în tabăra de vară de la Marea Neagră, unde ne-am simțit foarte bine. Am mai fost în excursie la Stăna de Vale, la Moneasa și la Tata, la o tabără internațională. Am participat la mai multe concursuri de limba română. În concluzie, cei 8 ani petrecuți la această școală mi-au fost de folos, au fost foarte frumoși și de neuitat.

M.S.Zombai

Toamnă culturală la Julia

În perioada 2–13 octombrie, la biblioteca orășenească din Julia se va desfășura „Săptămâna de toamnă a bibliotecii”. Programul acestor zile va cuprinde și o serie de alte evenimente, cum ar fi: 3 octombrie – Balul strugurilor, organizat de Autogovernarea Nemților din

oraș; 6 octombrie – comemorarea celor 13 generali, concerte, expoziții și diferite târguri.

În zilele de 6–8 octombrie va avea loc cea de-a cincea ediție a Zilelor Elevilor din Julia „Gyudin”, manifestare la care va fi ales elevul-primar al orașului Julia, pentru anul edu-

cativ 2009/2010. Între 16–30 octombrie, elevii instituțiilor de învățământ mediu vor avea posibilitatea să participe la o nouă ediție a concursului de matematică „Bolyai”, care se va desfășura la școala generală nr. 5 și școala de sport din oraș.

A.B.

Școala românească din Jula – 60 de ani (46)

Emil Garami

(1939–)

60 de ani din istoria școlii românești din Jula măsoară mult valoarea absolvenților săi, prin gradul înalt de profesionalism în meseriile și funcțiile pe care le-au dobândit. De aceea, o școală crește prin oamenii ei, adică prin produsele de durată ale absolvenților pe care i-a dat. Bucuria împlinirii profesionale individuale, în cazul lui *Emil Garami*, este și bucuria școlii julane, care-și vede rostul desăvârșit prin devenirea elevilor săi, ducând faima dascălilor și îmbogățind mereu instituția cu sentimentul unei mari familii românești.

Emil Garami s-a născut în 25 august 1939, la Bătania, într-o familie mixtă româno-sârbă, tatăl – Ilie Garami (1910–2003), mama – Irina Gázsi (1908–1977), având și o soră, *Olga Garami* (n. 1944), croitoreasă. S-a căsătorit în 1963 cu *Irina Isai* (n. 1941), profesoară, și cei doi au o fiică, *Veronica* (n. 1969), profesoară de muzică și matematică, fostă absolventă și ea a liceului românesc (1984–1988). Clasele primare le face la Școala generală română din Bătania (1946–1950), unde o are ca învățătoare pe inimoasa *Cornelia Magori*. În 1950–1951 apare înscris în clasa a 5-a a școlii generale românești din Jula, devenind locatarul căminului de elevi din str. Văr nr. 1. Are ca profesori în școala generală pe *Renata Ablonczy* la română și dirigintă, *Gh. Santău*, *Reisz Péterné* la matematică, *Lucia Borza* la rusă. După absolvirea liceului (1954–1958) decizia fusese luată, aceea de a urma dreptul, deși avea și alte pasiuni care i-au dat târcoale, jurnalistică, sportul ori actoria. În perioada liceului, sub diriginta *Margareta Leu*, a fost foarte activ în activitățile de colaborare la ziarul românesc cu relatări sportive, a jucat în echipa de teatru a școlii, dar și era socotit fotograf al elevilor căminiști. Elev rațional, echilibrat, dar și pus pe glume și șotii, *Emil Garami* a știut să-și dozeze timpul cu folos, citind și scriind în limba română. Înclinația sa spre științe juridice i-a adus cele mai mari satisfacții în cariera vieții sale. Urmează dreptul la Universitatea *József Attila* din Seghedin (1958–1963) și fiind absolvent strălucit desfășoară o traiectorie profesională ascendentă: după un popas

la Tribunalul din Bătania, ca jurist apoi judecător (1963–1984), este numit judecător la Tribunalul Județean Bichiș din Jula, pe drept penal, de unde va ajunge din 1992 șeful grupului de execuție a pedepselor, câștigând prestigiu în condamnările de gradul doi. Întreaga sa carieră de jurist, aproape 50 de ani, a fost până la pensionarea sa din 2008, cartea de vizită onorată cu multă și perseverentă muncă, ambiție și devotată pasiune a lucrului bine gândit și făcut. Interviu de la începutul acestui an, dat *Anei Cioca* în *Foaia românească*, arată un destin împlinit și satisfăcut în viață, care, poate, ar avea multe de povestit nepotului său *Cornel*, ce a însemnat trecerea sa prin școala și liceul românesc. *Emil Garami* are și căderea și talentul așternerii unor pagini memorabile din viața adolescentului de altădată din școala julană. Momentele ca pensionar îi pot da târcoale să revină la pasiunea de jurnalist evocator și memorialist.

Moment festiv în cancelaria școlii: recunoașterea muncii dascălului *Teodor Oltean* (în stânga: dascălița *Lucreția Purdi Cioca* și *Gheorghe Negru*)

Școala românească din Jula – 60 de ani (47)

Gheorghe L. Negru

(1941–2000)

Poate cea mai scumpă și mândră podoabă a vieții dascălului-preot *Gheorghe Negru* (1908–1964), de care am pomenit la începuturile serialului nostru, au fost băieții săi, *Octavian* (1940), *Gheorghe* și *Victor* (1947), toți trei trecuți prin școala la care a slujit cu credință o vreme și tatăl lor. Ei sunt printre primii elevi care pornesc în școala românească de la clasa întâi până la terminarea liceului, iar primii doi au trecut și prin momentul trecerii de la școala confesională la cea de stat și, deci, au început învățătura cu tatăl lor până când acesta se desparte dureros de școala bisericii sale.

Mezinul familiei, care a moștenit nu doar numele mic al tatălui, *Gheorghe*, dar, ca un făcut, parcă și destinul tragic al sfârșitului înainte de a împlini 60 de ani, a fost și singurul continuator al vocației de dascăl a părintelui *Negru*. *Gheorghe Lucian Negru* s-a născut în 5 iunie 1941, la Jula, fiind al doilea copil din cei trei ai familiei *Gh. Negru* – tatăl și *Maria Nemet* – mama (1917–1998). Cum era în firescul lucrurilor, clasele primare (1–2) le începe la Școala ortodoxă română, condusă atunci de *Dumitru Sabău*, având ca profesor la religie pe *Teodor Oltean*, proaspăt sosit la școală. Din clasa a 3-a și până la absolvire în 1955 trece la școala generală cu limba de predare română din Jula, având ca învățători pe *Gordos Carol*, *Ablonczy Renata*, iar ca diriginti mai întâi pe *Dáboczy Clara*, apoi pe *Székely Jánosné*, și ca profesori, *Marosi Iulia*, *Olga Soldan*, *Reisz Péterné*, *Korondi Endre*. Intră la liceu în promoția a 7-a (1955–1959), sub diriginta

Ecaterina Tiritean, având colegi pe *Berke Hermina*, *Ruja Ioan*, *Brindaș Maria*, iar ca directori pe *Petru Silaghi* apoi *Iosif Balogh*. După susținerea bacalaureatului, în 1959, sub comisia condusă de prof. *Pálffy Endre*, pasiunea sa sportul l-a făcut să aspire la statutul de profesor, încât urmează la sistem fără frecvență Facultatea de educație fizică din Budapesta (1964–1969). După bacalaureat a lucrat ca și contabil la Casa socială din Budapesta, apoi, după obținerea diplomei de facultate predă ca profesor de sport, mai întâi pentru scurtă vreme, la Școala sportivă din *Bichișciaba* și apoi la Liceul *Ady Endre* din *Șercad* (1967–1973). Pasiunea sa pentru sport și muzică l-a făcut să se implice puternic și cu mult suflet în organizarea cercurilor sportive și chiar să ajungă la performanțe superioare cu elevii săi. Cum la liceu, după plecarea *Etelcăi Vereș*, era un post liber, directorul *Ion Budai* îl solicită să vină la liceul românesc, astfel că ultima staționare e la Jula, o întoarcere a dascălului la școala adolescenței sale de licean. Perioada 1973–1999 a fost în istoria liceului foarte productivă în rezultate excelente ale elevilor antrenați de *Gheorghe Negru*, la disciplinele volei, handbal, baschet, fotbal, atât în competiții locale, județene, dar și la nivel de țară. Prezență agreabilă între colegi, *Gh. Negru* a devenit o amintire cuibărită în lumina memoriei elevilor săi, care-i recompun chipul la fiecare revenire în băncile școlii lor.

Cornel Munteanu, Baia Mare
Urmează: 48. *Maria Sava Martin*, 49. *Aurica Nedelcu Negru*

O treime dintre europeni nu știu nici o limbă străină

28% dintre membrii Uniunii Europene, cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani, vorbesc două sau mai multe limbi străine. 36% dintre europeni nu cunosc, însă, decât una, iar un procent similar nu vorbește nici măcar o limbă străină, potrivit unui studiu efectuat de Eurostat pentru 2007, informează revista Capital.

60% dintre liceenii din Uniunea Europeană studiau, în 2007, două sau mai multe limbi străine, în timp ce aproximativ 30% studiau doar o singură limbă străină, potrivit studiului. În același timp însă, 6% dintre liceenii europeni nu studiau nici o limbă străină.

Cel mai mare număr de liceeni care studiază două sau mai multe limbi străine se află în Republica Cehă, Luxemburg, Olanda și Finlanda, 100% dintre aceștia având astfel de cursuri. În același timp, 98% dintre elevii din Slovenia și Slovacia studiază mai multe limbi străine, iar în Estonia, procentul este de

97%. Uimitor este procentul de 51% de studenți care nu studiază nici o limbă străină, în Marea Britanie. În Irlanda, procentul este de 19%.

În majoritatea statelor membre Uniunii Europene, engleza este limba cea mai predată în licee. Doar în Irlanda și Marea Britanie, limba franceză este pe primul loc. De asemenea, în Luxemburg, engleza, franceza și germana au aceeași pondere.

În România, 7,9% dintre liceeni nu studiază decât o singură limbă străină, în timp ce 92,1% au cursuri pentru două materii de

acest fel. Slovaci, slovenii, lituanienii, estonienii, letoniei și finlandezii cu vârste peste 25 de ani sunt cei care știu, în UE, mai mult de două limbi străine, în proporție de peste 55%.

În Marea Britanie, Cipru, Austria, Grecia și Suedia, majoritatea vorbitorilor de limbi străine spun că nu cunosc decât una singură. În Ungaria, 75% dintre respondenți nu știu nici măcar o singură limbă străină.

Topul celor care nu au astfel de cunoștințe este continuat de Portugalia, Spania, Bulgaria și Grecia.

A.C.

Turist român în Ungaria

Site-ul Capital.ro a publicat în data de 25 septembrie, în cadrul serialului „Ghid de vacanță”, un reportaj cu titlul „Tot ce trebuie să știi ca turist în Ungaria”. În introducere, autoarea articolului subliniază: „Românii cunosc Ungaria mai degrabă ca fiind un subiect care iese nesfârșite controverse, ca țară de tranzit spre destinații de vacanță mai îndepărtate ori ca escadă de

Budapesta, și câteva curiozități românești, ca cititorul din România să afle nu doar că Podul cu Lanțuri este cel mai frumos pod din Budapesta ci și despre faptul că acesta a fost construit cu sprijinul financiar al unui bancher macedoromân sau că multe din clădirile impozante din centrul capitalei ungare au aparținut cândva unor mari români.

În prezentarea din

shopping pentru ardeleni și bănățeni. Puțini o știu însă ca pe o destinație de vacanță în sine. Deși nu are ieșire la mare și nici un relief prea spectaculos, vecina noastră de la Vest este o țară care are multe de oferit din punct de vedere turistic, iar ungurii fac o treabă foarte bună în promovarea țării lor, cu care România împarte atâta istorie.”

După o astfel de introducere ne așteptam ca jurnalista să strecoare printre informațiile legate, de exemplu, de capitala țării,

Capital.ro însă au fost inserate și informații despre Festivalul Castraveților din Micherechi: „Festivalul Castraveților, cu iz românesc – La 10 minute de granița cu țara noastră se află satul Micherechi, localitate care este principalul furnizor de castraveți de pe piața ungară. Dar mai deosebit la acest mic sat este faptul că aici locuiesc români, care formează populația majoritară în proporție de circa 80%. Festivalul Castraveților se organizează aici în fiecare an.”

R.P.

Bucătăria Românească

Rețetă de toamnă

Zacuscă cu ciuperci

Ingrediente: 15 vinete mari, 30 gogoșari, 1 kg de ceapă, 1 litru ulei, 1 kg ciuperci proaspete, 3 kg de

roșii, piper, sare după gust.

Mod de preparare: Se coc vinetele și ardeiul, se curăță și se toacă. Ceapa

și ciupercile se dau prin mașina de tocat. Se elimină semințele din roșii, iar sucii obținuți se pun la fiert până se îngroașă ca o smântână. Se călește ceapa în tot uleiul, iar când aceasta a devenit aurie se adaugă ciupercile, vinetele și gogoșarii, apoi se toarnă sucii de roșii. Se lasă la fiert până când uleiul se ridică deasupra.

La sfârșit, se adaugă sare și piper după gust, după care se toarnă fierbinte în borcane, se capsează și se sterilizează în baie-marie timp de 30 de minute.

Să râdem!

Un om model

Un tip îi scrie unei foste iubite, pe care n-o mai văzuse de mult:

„N-o să-ți vină să crezi, dar am devenit un om model. Nu mai fumez, nu mai pun pe limbă picătură de alcool, pentru mine femeile nici nu mai există, îmi văd de munca mea, știu că am talent la sculptură, lucrez mici piese de mobilier, seara mă culc la nouă, dimineața mă scol la cinci. Dar sper să termin odată cu chestiile astea, poate se dă vreo grațiere...”

Zoltan Ruja joacă în naționala Ungariei

Săptămâna trecută v-am informat că trei tineri din Micherechi au început sezonul actual la Jula TFC, în divizia NB. I. Cu câteva luni în urmă v-am prezentat un băiat, pe **Zoltan Ruja** din Micherechi, care de mai mult timp joacă fotbal în echipa U15 din Ciaba. Acum am marea bucurie să informez cititorii *Foii românești*, despre faptul că Zoltan Ruja e membru al Naționalei ungare.

rezultat cât mai bun, apoi o să vedem unde o să-mi continui studiile. La Ciaba mă leagă un contract până când împlinesc 19 ani. Aș dori să am o meserie bună și să joc fotbal cât mai mult și în vreo echipă renumită. MIC

Z.R.: – La sfârșitul lunii iunie am participat la o tabără de selecționare, unde am fost mai multe zeci de jucători. Atunci numai condiția fizică au măsurat-o. La mijlocul lunii iulie, echipa U16, cu antrenorul *Zsivoczky Gyula*, a jucat la Telki contra echipei Emiratelor Unite Arabe, la care și eu am jucat în reprimă a doua pe postul de fundaș mijloc. Din Ciaba au mai participat încă și alți trei jucători la meciul acesta, pe care l-am câștigat cu 2-1.

– Cum te-ai simțit atunci pe terenul de joc?

– A fost un sentiment extraordinar de bun să joci în Națională. Nu o să uit în veac!

– Ce au zis părinții, coechiparii, antrenorul și bineînțeles prietenii?

– Părinții sunt foarte mândri de mine, toată lumea m-a felicitat și au zis că sunt foarte mândri de mine. Antrenorul *Marik László* ne-a felicitat și ne-a dat sfaturi bune.

– Ce scopuri ai pe mai departe?

– Acum sunt de clasa a 10-a, la Liceul Erkel din Jula. Doresc să iau bacul cu un

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Jamina – Crâstor	1-2
Micherechi – Szarvas	2-1
Chitighaz – Șercad	2-0
Dévaványa – Ciorvaș	0-0
Leta II. – Nagyhegyes	4-2
Jaca – Estár	2-2
Biharkeresztes – Pocei	1-1
Săcal – Kismarja	0-5
Derecske – Apateu	1-2

Trofeul Ligii Campionilor, expus la București și Budapesta

Trofeul Ligii Campionilor va expus în zilele de 3 și 4 octombrie la București, în Piața Constituției. UEFA a decis ca în fiecare an, trofeul să fie expus în diferite orașe europene.

Anul acesta trofeul pe care-l primește câștigătoarea Champions League a fost deja prezentat la Milano (16-20 septembrie), Zagreb (25-26 septembrie), la sfârșitul acestei săptămâni va fi în capitala României, apoi în Budapesta (10-11 octombrie) și Sofia (17-18 octombrie). „În fiecare oraș va fi amena-

jată o expoziție, iar obiectivul este de a oferi vizitatorilor o experiență fotbalistică unică în viață. Personalități sportive din fiecare oraș vor fi ambasadorii evenimentului, iar fanii vor avea posibilitatea de a se fotografia cu trofeul și de a obține autografe”, se specifică într-un comunicat UEFA.

dorii evenimentului, iar fanii vor avea posibilitatea de a se fotografia cu trofeul și de a obține autografe”, se specifică într-un comunicat UEFA.

România a câștigat Cupa Mondială la handbal feminin

Naționala de handbal feminin a României a câștigat duminică, 27 septembrie, finala Cupei Mondiale de la Aarhus, după ce a învins reprezentativa similară a Norvegiei, scor 28-27 (19-13). Mai mult, după meci, *Valentina Elisei-Ardean*, *Ionela Stanca* și *Cristina Neagu* au fost alese în All Star Team, echipa celor mai bune jucătoare ale competiției. Valentina Elisei-Ardean a fost desemnată cea mai bună extremă stânga, Ionela Stanca cel mai bun pivot, iar Cristina Neagu cel mai bun inter stânga. Cristina Neagu a primit și cel mai râvnit titlu, acela de MVP al Cupei Mondiale, fiind emoționată la premiere.

„Așa cum am declarat și înaintea Cupei Mondiale, nu am urmărit rezultatele, ci evoluția echipei. Asta nu înseamnă că nu ne bucurăm toată echipa pentru câștigarea turneului. Personal, apreciez că, cu excepția ultimelor 10 minute din meciul de azi, România a avut o evoluție bună la Cupa Mondială. Să nu uităm însă că e o competiție amicală. Să rămânem cu picioarele pe pământ, pentru că la Campionatul Mondial va fi cu totul altceva. La echipa noastră mi-a plăcut jocul celor doi pivoti, Manea și Stanca, care ar fi păcat să nu fie folosiți împreună la ce valoare au. Mi-a mai plăcut jocul din prima repriză de azi și cred că în perspectiva mondialelor revenirea Narcisei Lecușanu în lot va conta foarte mult. Nu cred că vom sărbători în această seară, pentru că s-a adu-

nat multă oboseală, mai degrabă ne facem bagajele să venim repede acasă”, a spus, după meci, tehnicianul *Radu Voina*.

La rândul său, președintele Federației Române de Handbal, *Cristian Gațu*, a declarat că naționala română are șanse importante de a cuceri titlul mondial în acest an.

„Este o mare performanță, ne bucură pe toți, pentru că e prima dată când România câștigă Cupa Mondială și confirmă că s-a format o echipă, care sunt convins că va avea o cotă ridicată la câștigarea Campionatului Mondial din China. Mi-a plăcut toată echipa, felul în care au jucat fetele, s-au ajutat, dar și faptul că se vede că e liniște la echipă și o atmosferă bună. Parcă uneori, când sunt momente de cădere, e nevoie să fie un pic trezite”, a declarat Cristian Gațu, pentru Mediafax, care a recunoscut că a crezut că face infarct în finalul partidei, când Norvegia a avut șansa egalării.

Rezultatele echipei României la Cupa Mondială au fost următoarele: 28-22 cu Danemarca, 25-35 cu Rusia, 41-24 cu Suedia, toate în grupa A, 30-24 cu Germania în semifinale și 28-27 cu campioana europeană și olimpică Norvegia, în finală.

Elevele antrenorului Radu Voina au încasat un premiu în valoare de 25.000 euro în urma acestui succes, în timp ce învinșele lor din finală au fost recompensate cu 15.000 euro.

TVR 1

Luni 5 octombrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 O dată-n viață (R) 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marcu 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Emisiune în limba maghiară 16.10 Serial. Giuvaierul palatului 17.15 Bancomatul de pe 1. 19.00 Telegiurnal 20.10 Plus și minus 21.00 Serial. Anatomia lui Grey.

Marti 6 octombrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.50 Rețetă pentru siluetă 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marcu 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Rom european 16.10 Serial. Giuvaierul palatului 17.15 Atunci și acum 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Nu e rentabil să fii erou 22.00 Nocturne.

Miercuri 7 octombrie

6.00 Telegiurnal 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Tezaur folcloric 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marcu 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.30 Oameni ca noi 15.00 Conviețuirii 16.10 Serial. Giuvaierul palatului 17.15 Teză la Educație 18.00 Cei puternici înving! 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Încă o dată 22.00 Reconstituiri.

Joi 8 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Cântecul amintirii...amintirile cântecului 11.30 Călător pe viață (R) 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marcu 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 16.10 Serial. Giuvaierul palatului 17.15 Interes, general 18.00 Super Fotbal 19.00 Telegiurnal 20.10 În spatele ușilor deschise 21.25 Ochiul magic 22.00 Serial. Dr. House.

Vineri 9 octombrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Trezirea la apel! 9.10 Serial. Don Juan îndrăgostit 10.15 Film. Mio în ținutul îndepărtat 12.00 Leomania 13.00 Telegiurnal 13.45 Pur și simplu delicios 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.35 Parlamentul României 15.30 MAI aproape de tine 16.10 Serial. Giuvaierul palatului 17.15 Europa ne privește 18.00 Super Fotbal 19.00 Telegiurnal 20.10 O dată-n viață 22.00 Serial. Extravaganțul Raines.

Sâmbătă 10 octombrie

6.00 Pro patria 6.30 Cântecul amintirii...amintirile cântecului 7.00 Semne 7.30 Pelerin 8.00 Desene animate 9.30 Arca lui Noe 10.00 Serial. Hannah Montana 11.00 Ecouri la Festivalul Cântecului și Dansului Popular – Mamaia 2009 12.00 De la Est la Vest 13.00 Telegiurnal 13.55 Serial. Între noi frații 15.30 Ne vedem la TVR 16.30 Teleenciclopedia 17.30 Tezaur folcloric 19.00 Telegiurnal 20.00 Fotbal: Serbia-România 23.10 Film. Golani.

Duminică 11 octombrie

6.10 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.00 **Echipa verde** 9.50 Spune-mi ce te doare 10.30 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Telegiurnal 13.20 Formă maximă 14.30 Călător pe viață 16.00 Supermarket de divertisment 17.00 Telegiurnal 17.10 Supermarket de divertisment 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Războiul sexelor pe Wall Street 22.10 Serial. Battlestar Galactica.

Cristi și Raluca
în „Echipa Verde”

TVR 2

Luni 5 octombrie

6.00 Ferma (R) 7.10 Muzică și muzichie (R) 9.00 Divertisment 11.00 Atlas (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Descoperă românii 13.30 e Forum 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Revolta clasicilor 16.30 Orașele lumii 17.10 Serial. Miracole 17.40 Serial. Berlin, Berlin 18.15 Film. Cea mai frumoasă vară 20.00 Bugetul meu 20.30 Lumea de aproape 23.30 Serial. Jekyll.

Marti 6 octombrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. Cea mai frumoasă vară (R) 9.00 Divertisment 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Revolta clasicilor 16.30 Orașele lumii 17.10 Serial. Miracole 17.40 Serial. Berlin, Berlin 18.15 Film. Îndemnul inimii 20.00 D'ale lu' Mitică 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Hercule.

Mitică Popescu,
moderatorul emisiunii
„D'ale lu' Mitică

Miercuri 7 octombrie

6.00 Serial. Carabinieri 7.10 Film. Îndemnul inimii (R) 9.10 Divertisment 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Zestrea românilor (R) 14.00 Împreună în Europa 15.00 Serial. Carabinieri 16.00 Revolta clasicilor 16.30 Orașele lumii 17.15 Serial. Miracole 17.45 Serial. Berlin, Berlin 18.20 Film. Dincolo de stele 20.00 Bazar 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Nevastă la pachet.

Joi 8 octombrie

6.00 Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. Dincolo de stele 8.45 Poate nu știai 9.10 Divertisment 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin 11.45 Serial. Dovadă de iubire 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împreună în Europa! 15.00 Serial. Carabinieri 16.30 Orașele lumii 17.10 Serial. Miracole 17.40 Serial. Berlin, Berlin 18.15 Film. De trei ori seducător 20.00 Imaginea de succes 20.30 Dincolo de hartă 22.10 Film. Regele Joe.

Vineri 9 octombrie

6.00 Serial. Serial. Carabinieri (R) 7.10 Film. De trei ori seducător 8.45 Poate nu știai 9.10 Divertisment 10.30 Telegiurnal 11.00 Serial. Berlin, Berlin (R) 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Călător prin lume (R) 13.40 Utopia 15.00 Polo: Steaua-Rapid 16.15 Baschet: Steaua Turabo-Elba Timișoara 18.10 Atenție, se cântă! 19.30 Pescar hoinar 20.00 Jamie la cantina școlii 20.30 Operațiuni speciale 21.00 Ora de știri 22.00 Anatomia gustului 22.35 Războinicii 23.35 Film. Cu sânge rece.

Sâmbătă 10 octombrie

6.00 Utopia (R) 7.00 ABC...De ce? 8.00 Atenție...copii 8.30 Doi care doinesc 9.00 Între cer și pământ 9.35 Liber pe contrasens 10.30 Natură și aventură 11.00 Polo: Steaua-Rapid 12.00 Rugby: Stejarii București-Rugby Parma 14.00 Șansă și neșansă 15.35 Timpul chitarelor 17.00 Serial. Ballykissangel 18.00 Magazin UEFA Champions League 19.30 Serial. Cleopatra 2525 20.00 Serial. Lege și ordine 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Plumbul din sânge: Nocebo

Duminică 11 octombrie

6.00 Șansă și neșansă (R) 7.00 Natură și aventură 7.30 Zestrea românilor (R) 8.00 Motomagia 9.00 Ferma 10.00 Pescar hoinar (R) 11.00 Serial. Arabela 11.35 Hora prichindeilor 12.35 Film. Asterix și Obelix 14.30 Jamie la cantina școlii (R) 15.00 Atlas 15.35 Muzică și muzichie 17.00 Serial. Ballykissangel 18.00 Campionii 19.30 Serial. Cleopatra 2525 20.00 Serial. Eureka 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Dicționarul iubirii.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

5 OCTOMBRIE, LUNI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

6 OCTOMBRIE, MARTI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

7 OCTOMBRIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

8 OCTOMBRIE, JOI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

9 OCTOMBRIE, VINERI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

10 OCTOMBRIE, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Reportaje, interviuri 17.25: Stele de cinci stele – emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

11 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Emisiune ecumenică 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

Emisiunea radiofonică în limba română este difuzată zilnic între orele 16.00–18.00, pe unele medii cu frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

Ecranul nostru

miercuri, 7 octombrie 2009 (m1 ora 13.45)
Reluare: vineri, 9 octombrie 2009 (m2 ora 9.25)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

În emisiunea în limba română a Televiziunii Maghiare de această dată veți putea vedea pornirea pe drum a unui serial, din care o să aflați fapte interesante, totodată uimitoare despre o moștenire culturală fabuloasă, cea a macedoromânilor și românilor din Budapesta. În cadrul unui interviu îl vom propune în atenție pe profesorul Gheorghe Chivu de la București. Academicianul lingvist a publicat un volum important din perspectiva istoriei lingvistice, dintr-un material românesc găsit tot la Budapesta, în Biblioteca Universității. Realizator: Tiberiu Boca

Fotbalul este tacticizat la maxim

Cazare ieftină la Centrul Cultural Românesc din Jula

Liceul „N. Bălcescu”, Școala Generală și Căminul de Elevi din Jula funcționează într-o clădire impozantă. Instituția oferă cazare la nivel superior și îndeplinește și funcția de Centru Cultural Românesc pentru comunitatea românească din Ungaria.

În cadrul centrului dispunem de 5 camere de oaspeți cu câte 2 paturi și 5 camere cu câte 3 paturi. Acestea pot fi închiriate pe parcursul întregului an. Fiecare cameră are baie separată și un mic balcon.

Prețuri:

În camerele de cămin:
2.740 ft/persoană/noapte (pentru 1 – 2 noapte)
2.500 ft/persoană/noapte (mai multe nopți)

În camerele pensiunii:
3.200 ft/persoană/noapte (pentru 1 – 2 noapte)
3.000 ft/persoană/noapte (mai multe nopți)

Contacte:

e-mail: romiskgyula@freemail.sulinet.hu
telefon: +36/30-692-7359

Vând teren de casă (630 mp) în apropierea Băilor Cetății din Jula, strada Fehérlő nr. 3. Detalii la telefon: +36-30/264-1335.

Editarea a 8 pagini din acest săptămânal sunt finanțate de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.

*

E hetilap 8 oldalának megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.

Două noi străzi românești la Jula

Alecea Cohan

Str. Iustin Popovits

Cu toate că orașul Jula are două cartiere românești, cunoscute sub numele de Orașul Mare Românesc și Orașul Mic Românesc, localitatea care se mândrește că este „capitala românilor din Ungaria” nu are prea multe străzi cu nume românesc. Doar poetul Mihai Eminescu, generalul George Pomuț și pictorul Gheorghe Cohan au dat nume unor străzi sau piețe din oraș. La inițiativa Autogovernării Românești din Jula și cu susținerea Cercului Prietenilor Orașului, zilele trecute două noi străzi au primit nume românesc. Fosta stradă Fehérlő va purta numele lui Iustin Popovits, care a fost prim-notar și primar al Julei, iar aleea din fața Galeriei Cohan se va numi în viitor Aleea Cohan. Tot cu sprijinul Cercului Prietenilor Orașului, din care face parte și juristul român *Dr. Gheorghe Ruja*, de curând a fost restaurat monumentul funerar al pictoriței Rozalia Costa.

Până acum circa zece ani, și parcul în care se găsește Catedrala ortodoxă din vecinătatea cetății a purtat nume românesc: pe cel al lui Petru Groza, prim-ministru al primului guvern comunist din România, între 1945–52. La scurt timp însă după instalarea în ianuarie 1999 a primului episcop ortodox român la Catedrala ortodoxă și la inițiativa *PS Episcop Sofronie*, parcul și-a schimbat numele în Sfântul Nicolae, după hramul bisericii.

Drept mărturie a existenței românilor în acest oraș a fost, până în 1933, strada din vecinătatea cetății Julei, care s-a numit strada Românească (Román utca), azi aceasta numindu-se strada Cetății (Vár utca).

În zilele noastre, cei mai mulți români din Jula trăiesc în cartierul Orașul Mare Românesc, aceștia fiind în primul rând români stabiliți la oraș din satele învecinate, Micherechi, Chitighaz, Aletea. Strada principală a acestui cartier poartă numele lui Mihai Eminescu, la intrarea căreia se găsește

sediul Autogovernării pe Țară, în stânga, și clădirea fostei școli confesionale române, în dreapta. Dar în acest cartier se mai găsesc și grădinița sau liceul românesc.

În apropierea școlii s-a deschis nu de mult o stradă nouă, care la inițiativa Autogovernării Românești din Jula și în urma hotărârii Consiliului Local, se

numește **strada Iustin Popovits**, după prim-notarul și primarul orașului Jula. Iustin Popovits s-a născut în 1839, ca fiu al preotului ortodox român Simion Popovici din Bichiș. De foarte tânăr, de la doar 26 de ani a intrat deja în serviciul orașului Jula, îndeplinind mulți ani funcția de prim-notar, iar în ultimul an al vieții sale, în 1905, timp de

câteva luni a fost și primarul orașului. A lucrat extrem de mult, iar asta i-a dăunat sănătății. Chiar și clipa morții l-a ajuns la birou, la vârsta de doar 66 de ani. Pe lângă slujirea comunității locale, Iustin Popovits și-a slujit și neamul românesc și credința ortodoxă.

Pictorul Gheorghe Cohan s-a născut în 1910, în cartierul julan Vareu (Gyulavári), strada unde a stat familia Cohan azi numindu-se strada Cohan. La inițiativa Cercului Prietenilor Orașului, aleea care duce la Galeria Cohan din centrul orașului se va numi în viitor **aleea Cohan**. Pictorul decedat în 1966 a lăsat moștenire orașului său natal 600 de tablouri în ulei și cu tehnică de tempera de

ceară și aproape 3000 de grafici.

Cercul Prietenilor Orașului au restaurat recent și monumentele funerare ale unor mari personalități din Jula. Printre acestea se găsește și mormântul sub care își doarme somnul de veci pictorița Rozalia Costa și părinții săi, Ilie Costa și Roza Marian, în cimitirul ortodox din Orașul Mare Românesc din Jula. Membrii Cercului Prietenilor Orașului Jula, președintele *Durkó Károly*, *Balla Tibor*, *Szalai György* și dr. Gheorghe Ruja ne-au declarat lângă mormântul renumitei pictorițe că, din păcate, aceasta nu are urmaș în orașul Jula, astfel este datorita comunității locale să se îngrijească de amintirea ei. La fel ca pictorul Cohan, și Rozalia Costa s-a născut în cartierul Vareu, în 1925. Și-a trăit toată viața în orașul Jula. Moștenirea pictoriței decedate în 1994 cuprinde mai multe sute de picturi, desene, studii, acuarele și grafici. Mai multe tablouri și le-a închinat amintirii lui Gheorghe Cohan.

Cu toate că în vremurile când au trăit și au activat acești doi artiști julani nu era „avantajos” să-ți declari originea, să te știe lumea că ești român, picturile pe care Costa și Cohan le-au lăsat în urma lor transmit, fără îndoială, o atmosferă nostalgică românească a orașului Jula.

E. Iova

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Rita Păcșas, Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactor: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: **5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95.** Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2009: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți.

FOAIA
românească
2 octombrie 2009
www.foaia.hu